

Ocena dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Paulinie Elżbiecie Formie na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

1. Uwagi Ogólne

Podstawą niniejszej oceny jest następująca dokumentacja przedłożona do analizy a zwłaszcza:

- **rozprawa habilitacyjna** dr Pauliny Elżbiety Formy pt . *Dziecięca kreacja biografii w rodzinach wielodzietnych; dziecko, dzieciństwo, rodzina wielodzietna, socjalizacja* Wyd. Oficyna Wydawnicza IMPULS , Kraków 2016 ss256
- **autorskie prace zwarte:** *Rodzona wielodzietna jako środowisko wychowawczo-edukacyjne. Diagnoza i możliwości wsparcia* Wyd. Oficyna Wydawnicza IMPULS Kraków 2011 ss 148
Profesjonalny wymiar pracy socjalnej, BPS Wyd. Śląsk, Katowice 2006 ; Socjalizacja dziecka z rodziny wielodzietnej. Studium teoretyczno-empiryczne, Wyd. Uniwersytet Jana Kochanowskiego , Kielce 2012
- **prace współredagowane;** *Paulina Forma i Dariusz Łuczak (red) ., Wsparcie dziecka I rodziny we współczesnym dyskursie pedagogicznym. Wyd. Fundacja Promocji i Rozwoju Polski Wschodniej, Kielce 2016, ss. 158.*
P. Forma (red)., Interdyscyplinarne inspiratorium Maximo Cum Studio, Wyd. Fundacja Promocji i Rozwoju Polski Wschodniej, Kielce 2016 ss. 146
- **autoreferat informujący o zainteresowaniach naukowych i osiągnięciach w działalności naukowo-badawczej,**
- **wykaz osiągnięć w pracy naukowej oraz aktywnego udziału w konferencjach**
- **wybrane do oceny artykuły naukowe w recenzowanych czasopismach naukowych o zasięgu ogólnopolskim**
- **wybrane artykuły w recenzowanych publikacjach zwartych**
- **inne dokumenty umożliwiające odtworzenie rozwoju drogi naukowej i zawodowej doktor Pauliny Formy**

2. Ogólna charakterystyka dokonań

Za rodzinę wielodzietną na gruncie polityki społecznej uznaje się rodziny mające troje i więcej dzieci. Podstawowym kryterium takiego podejścia jest sytuacja materialna rodzin w Polsce a głównie wzrost kosztów utrzymania. Na gruncie pedagogicznym wielodzietność odnoszona jest do rodzin posiadających liczne potomstwo, wieloaspektowo podchodząc do analiz środowiska rodziny z perspektywy procesu socjalizacji, opieki i wychowania dziecka. W analizach tych wskazuje się najczęściej na liczne pozytywne walory charakteryzujące rodziny wielodzietne, szczególnie w konfrontacji z modelem rodziny małodzietnej. Podkreśla się, że rodziny wielodzietne to skarb bez którego naród nie istnieje, z uwagi na problemy demograficzne współczesnych społeczeństw podyktowane niskim wskaźnikiem urodzeń. I choć rzeczywiście rodzina z dużą liczbą dzieci może być źródłem wspaniałych przeżyć i inwestycją w przyszłość rodziców (a szerzej społeczeństwa), to jednak najnowsze badania wskazują, że nie należy jej znaczenia zbyt idealizować. Niedawno wydana publikacja trzech ekonomistów Chinhui Juhn, Yona Rubinstein i C. Andrew Zuppann (2015) podważa sens wielodzietnej rodziny. Autorzy przestudiowali w przeciągu 26 lat dane z badań nad takimi rodzinami, które dotyczyły zagadnienia zdolności matematycznych i umiejętności czytania u dzieci, problemów wychowawczych i wsparcia rodziców w procesie edukacji swoich dzieci. Uzyskane wyniki wskazują, że wzrost wielkości rodziny zmniejsza pozytywne zachowania rodzicielskie, zdolności poznawcze w dzieciństwie i zwiększa problemy wychowawcze, a szczególnie negatywne skutki zachowania obserwuje się u chłopców. Tak, więc rodzina wielodzietna jako przedmiot badania, szczególnie z perspektywy pedagogicznej stanowi bardzo interesujący obszar poznawczy.

Pani Paulina Forma jest absolwentką Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, gdzie w roku 2004 uzyskała dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku pedagogika o specjalności Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i Pracy Socjalnej. Pracę magisterską pt. *Sytuacje opiekuńczo-wychowawcze dzieci z rodzin patologicznych kierowanych przez sąd do ROD-K w Kielcach* napisała pod kierunkiem prof. Bożeny Matyjas, z którą kontynuowała współpracę naukową w ramach seminarium doktorskiego. Efektem tej współpracy była dysertacja doktorska pod tytułem *:Dziecko z rodziny wielodzietnej w szkole (na przykładzie gimnazjum"* obronionej w 2010 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii

Pedagogiki Specjalnej im Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Recenzentami rozprawy byli: prof. zw. dr hab. Tadeusz Pilch oraz wówczas dr hab. Barbara Smolińska Theiss prof. APS.

W przebiegu swojej pracy zawodowej Habilitantka wykazuje pracę w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno - Konsultacyjnym na stanowisku pedagoga, pracę w charakterze biegłego sądowego w sądzie rodzinnym w zakresie spraw opiekuńczych, rodzinnych, rozwodowych, karnych nieletnich oraz funkcje brokera współpracy międzynarodowej w Dziale Innowacji i Transferu technologii Uniwersytetu im J. Kochanowskiego (2012-2013)

Habilitantka legitymuje się szeregiem certyfikatów i ukończonych kursów kwalifikacyjnych oraz doskonalenia zawodowego. Posiada min. certyfikaty kreatora: procesów emocjonalnych w rodzinie, warsztatu pracy z klientem trudnym, pomocy ofiarom katastrof i innych zdarzeń traumatycznych. Kursy kwalifikacyjne pedagoga środowiskowego oraz organizatora i zarządzania oświatą. Kursy doskonalenia z zakresu zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz procesu diagnozy dziecka z zaburzeniami eksternalizacyjnymi –ADHD.

W swoim dorobku wykazuje, że z sukcesem poszukiwała funduszy na realizację wielu projektów naukowo- badawczych (wdrożeńiowych) Była liderem projektu „Kompas Wiedzy” i „Cyrkulacja Wiedzy” , których efektem są z reguły publikacje recenzowane i co interesujące przygotowane w koncepcji elektronicznego dostępu do poszczególnych tekstów zamieszczonych w zbiorowym opracowaniu.

Pani Forma prowadziła także szereg regionalnych projektów ukierunkowanych na pomoc dzieciom i młodzieży oraz na wsparcie placówek oświatowych w rozwoju i doskonaleniu metod pracy nauczycieli oraz organizacji zarządzania instytucją szkoły. W latach 2013-2015 prowadziła szkolenia kadr oświaty i pomocy społecznej. Angażowała się w promowanie rodzicielstwa zastępczego oraz organizację Europejskiego Festiwalu Miłośników Kultury Ludowej za co otrzymała laur wolontariatu.

Wiedzę, zdolności i kompetencje organizacyjne wykorzystuje w pracy na uczelni w której także podejmuje się realizacji wielu zadań. Jest opiekunem Studenckiego Koła Naukowego „Parasol”, pełni funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich, jest zastępcą redaktora naczelnego czasopisma naukowego „Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne, Artystyczne” punktowanego na liście B MNISW (9 pkt), pełni funkcję opiekuna praktyk studenckich, wreszcie angażuje się w realizację wielu pomniejszych działań na rzecz Instytutu, Wydziału i Uniwersytetu.

Zebrane i jedynie bardzo skrótowo opisane aktywności Habilitantki wskazują, że mamy do czynienia z osobą nietuzinkową, społecznie zaangażowaną, otwartą na różnorodne wyzwania, umiejętnie łączącą naukę z pasją działacza w służbie człowiekowi. Taki model życia -

bytowania wprost odpowiada sylwetce pedagoga społecznego – „człowieka pełnomocnego, o ukształtowanych kompetencjach do formułowania i rozwiązywania nowych, trudnych zadań. |Odpowiedzialnego i twórczego, zdolnego do solidarnego współdziałania, który wie skąd przychodzi i dokąd zmierza”. (Przećławska 1999)

2. Ocena rozprawy habilitacyjnej (osiągnięcia naukowego)

Dr Paulina Forma w autoreferacie wykazała monografię pt. *Dziecięca kreacja biografii w rodzinach wielodzietnych* Wyd. IMPULS, Kraków 2016 r. jako znaczące osiągnięcie naukowe będące podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika. Recenzentami monografii byli : prof. zw. dr hab. Krystyna Ferenz i dr hab. Andrzej Ładożyński prof. UW.

Opracowanie podejmuje kwestię biografii rozumianej jako budowa czy tworzenie, kreowanie własnego życia na podstawie doświadczeń, które określają zasoby rodzinne.

Monografia jest napisana w strukturze klasycznej dla prac teoretyczno- empirycznych. Składa się z dwóch rozdziałów teoretycznych, rozdziału empirycznego oraz jednego rozdziału empirycznego zakończonego próbą syntezy i co szczególnie ważne w przypadku prac pedagogicznych, odpowiednimi rekomendacjami.

Rozdział pierwszy pt. *Dziecko i dzieciństwo w rodzinie wielodzietnej*(ss23-86) wprowadza w problematykę dzieciństwa i wielodzietności jej społeczne, kulturowe i pedagogiczne predykatory w odniesieniu do teorii socjalizacji społeczno- ekologicznej D. Baackego, teorii szans życiowych i związków między rodzicami i dziećmi R. Dahrendorfa, teorii ekologii humanistycznej U. Bronfenbrennera, teorii uczenia się określonych zachowań A. Bandury, teorii rozwoju osobowości J. Rottera, wreszcie samego kontekstu rodzicielstwa i ról rodzicielskich. Przytaczane teorie stanowią tło do wytłumaczenia złożoności funkcjonowania rodziny wielodzietnej. Autorkę, w szczególności, jako zadeklarowanego pedagoga społecznego, „interesują zróżnicowane losy młodego człowieka i złożoność determinantów kreacji jego biografii, w kontekście szans rozwojowych w rodzinie wielodzietnej tj. warunków bytowych, oświatowych, kulturowych, opiekuńczych i socjalnych” (s.24).

W rozdziale drugim (ss.87-130) zatytułowanym „*Dziecko z rodziny wielodzietnej w świecie dobrej przyszłości*” Autorka poszerza pole dyskusji o dziecięcych doświadczeniach w perspektywach przestrzennych i czasowych. W swych analizach koncentruje się na zasobach rodzinnych oferowanych dzieciom oraz ich przeżywanym świecie. W dyskursie humanistyczno – adaptacyjnym przedstawia możliwości kreowania własnej biografii i

przyszłości przez dzieci z rodzin wielodzietnych. Jak słusznie zauważa, dziecko w swoim indywidualnym życiorysie zajmuje różne pozycje i ma rozmaite afiliacje, co wymusza modyfikację postaw i schematów postępowania, choć trzeba pamiętać, że jak piszą P. L. Berger i T. Lucmann zinternalizowana rzeczywistość ma skłonność do trwania, a wszelkie nowe treści raczej zostają włączone do rzeczywistości już obecnej. Dodatkowo, należy mieć na uwadze, że nowe prądy kulturowe niesione przez media docierają do młodego pokolenia poza osobistymi oddziaływaniami socjalizacyjnymi, czyli najczęściej z pominięciem dorosłych. Te prawdy zdaje się rozumieć Autorka, która przekonuje, że w rodzinie wielodzietnej jak w soczewce skupiają się różnorodne wymiary oddziaływań, które kształtują dziecko. Poddana wszechstronnej analizie treści oraz przeprowadzonym eksplikacjom problematyka badań wpisuje się w teoretyczny i empiryczny kontekst dyskursu badań z pedagogiki społecznej w refleksji nad obrazem dzieciństwa pochodzących z rodzin wielodzietnych.

Problemy badawcze odnoszą się do dwóch obszarów poznawczych: Pierwszy, dotyczy obrazu dzieciństwa przedstawianego przez respondentów (studentów) pochodzących z rodzin wielodzietnych oraz czynników charakteryzujących środowisko rodzinne. Autorka, zatem stawia pytania o to:

Problemy główne:

Jaki obraz dzieciństwa przedstawiają studenci pochodzący z rodzin wielodzietnych?

Jakie czynniki/warunki środowiska rodzinnego i pozarodzinnego stanowiły podstawę dziecięcej kreacji i ich biografii?

Problemy szczegółowe:

- 1. Jakie cechy społeczno-demograficzne charakteryzują badanych i ich rodziny?*
- 2. W jaki sposób studenci pochodzący z rodzin wielodzietnych wykorzystują czynniki wewnątrz rodzinnego wychowania i socjalizacji w kreowaniu własnej biografii?*
- 3. Jak zasoby społeczno-pedagogiczno-kulturowe wpływają na kreacje biografii studentów z dużych rodzin?*
- 4. Jak zasoby szkoły warunkują obraz dziecięcej biografii?*

Drugi wyróżniony obszar poznania dotyczył doświadczeń rodzicielskich, zasobów wewnątrzrodzinnych, które zdaniem badanych rodziców mogły stanowić determinanty biografii ich dzieci. I tu wyróżnia problem główny, który sprowadza do pytania o to: *Jak oceniają siebie, swoje zasoby rodzinne warunkujące dziecięcą kreację biografii rodzice tworzący duże rodziny?*

Stawia także cztery problemy szczegółowe:

1. *Które doświadczenia rodzicielskie , wartości, style komunikacji i motywacji oraz zasoby wewnątrzrodzinne są zdaniem rodziców determinantami biografii ich dzieci?*
2. *Jak doświadczenia w sferze wspólnoty rodzinnej wpływają na kreację dziecięcej biografii?*
3. *Jak badani rodzice realizują proces wychowawczo-socjalizacyjno-edukacyjny wobec dzieci?*
4. *Jaki jest stosunek badanych rodziców do oferowanych przez państwo form wsparcia rodziny (programu 500 Plus)?*

Sformowaniem problemów badawczych a szczególnie wyróżnieniem zmiennych badawczych zależnych i niezależnych Autorka zupełnie zaskakuje. Nie formułuje problemów zależnościowych więc skąd nagle pojawiają się wyróżnione zmienne, a przede wszystkim po co? Tym bardziej, także zaskakuje, gdyż pomimo tego, że tytuł monografii sugeruje badania stricte biograficzne Autorka takich nie prowadzi a wykorzystuje jedynie ich elementy, jako materiał uzupełniający, pomocniczy w opisie dzieciństwa dzieci z rodzin wielodzietnych i dziecięcej kreacji biografii. Oczywiście, każdy Badacz ma prawo do poszukiwania własnej drogi rozwiązania problemu badawczego, jednak w odniesieniu do obranego przedmiotu badania przyjęcie strategii ilościowo – jakościowej, przy wykorzystaniu głównie metody sondażu diagnostycznego i wywiadu, jako techniki uzupełniającej, jest co najmniej dyskusyjna. Rozumiem jednak, że Autorka otrzymując pozytywne recenzje tej monografii została utwierdzona w przekonaniu, że obrana przez nią droga jest słuszna i prowadzi do osiągnięcia założonych celów badawczych.

Jednak, moim zdaniem, konsekwencje takiego podejścia badawczego wyraźnie odczuwamy w rozdziale empirycznym monografii, gdzie zobrazowano pozyskany materiał badawczy i dokonano jego interpretacji.

Badania prowadzono w roku akademickim 2014/15 oraz 2016 na Uniwersytecie Jasna Kochanowskiego i we Wszechnicy Świętokrzyskiej w Kielcach. W badaniach uczestniczyło 307 studentów wychowywanych w rodzinach wielodzietnych oraz 12 rodziców (8 matek i 4 ojców).

Rozdział empiryczny, na tle wcześniejszych rozdziałów teoretycznych monografii, prezentuje się skromnie, choć dokonane ustalenia dotyczące zrozumienia znaczenia wzrastania dziecka w kręgu rodziny wielodzietnej są niezmiernie istotne dla naszej dyscypliny naukowej. Jest bowiem tak, że dane uzyskane w badaniach sondażowych, (szczególnie, gdy badacz w kwestionariuszu ankiety stawia pytania typu rozstrzygnięcia) nie

pozostawiają badaczowi szerszego pola analizy i nie dają podstaw do wielostronnej interpretacji uzyskanych wyników. W związku z powyższym Habilitantka nie wykazuje się swoją znakomitą przecież (co udowadnia w innych publikacjach) wiedzą o funkcjonowaniu rodzin wielodzietnych w kontekście wartości jej środowiska socjalizacji i wychowania dzieci.

Do istotnych poznawczo wyników badań Habilitantki należy to, że w rodzinach wielodzietnych pojawiają się nie tylko tradycyjne, czy konserwatywne rozwiązania w życiu rodziny lecz coraz częściej pojawiają się nowe, racjonalnie wpisywane we współczesne przemiany społeczne i rynkowe. Dziecko kreuje swoją biografie na tle rosnących aspiracji rodzicielskich względem niego, inwestycji w jego wszechstronny rozwój. A siłą rodziny wielodzietnej jest wspólnota emocjonalna. Badania Habilitantki obalają stereotypowe myślenie o rodzinach wielodzietnych. Dowodzą bowiem, że dziecięca biografia osób z rodzin wielodzietnych nie jest biografią dzieci „gorszych szans”, a wychowanie w tych rodzinach nie jest źródłem „gorszego startu”, wręcz przeciwnie środowisko rodzinne wyposaża je w kompetencje i umiejętności, których często nie posiadają dzieci z małych rodzin, a szczególnie jedynacy.

3. Ocena aktywności naukowej

Habilitantka, jak wykazuje łącznie opublikowała 120 artykułów oraz skrypt elektroniczny dla studentów na temat różnorodnych form opieki nad dzieckiem. Uczestniczyła w ponad 100 konferencjach naukowych w kraju i zagranicą. Do oceny, poza monografią habilitacyjną, przedłożyła dwie autorskie monografie, trzy prace redakcyjne będące pokłosiem zrealizowanych projektów społecznych, dziewiętnaście (19) recenzowanych artykułów naukowych z prac zbiorowych, siedem (7) z czasopism ogólnopolskich i dwa (2) z czasopism zagranicznych w tym z „Journal of Modern Education Review” (Vol 5 nb. 5/2015) Ogólna liczba wszystkich publikacji naukowych oraz jej aktywność w różnorodnych konferencjach naukowych, kontakty studyjne i staże naukowe wskazują, że Habilitantka wykazuje się ugruntowanym doświadczeniem naukowym. Jest też konsekwentna, co rzadko się zdarza przy tak intensywnej pracy, co do podejmowanej problematyki swoich wypowiedzi. Głównym obszarem jej zainteresowań naukowych, jednoznacznie jest rodzina wielodzietna jako środowisko socjalizacyjne, wychowawcze i edukacyjne oraz dziecko w procesie socjalizacji i autosocjalizacji (w tym pochodzącym oczywiście z rodziny wielodzietnej), będącym odbiorcą środowiskowych uwarunkowań tj, czynników zjawisk,

procesów zachodzących w jego najbliższym środowisku - w wymiarze wewnątrzrodzinnym ale także i poza nim – wymiarze zewnątrzrodzinnym. Takie podejście znajdujemy min. w opracowaniach: *Rodzicielstwo wielodzietne- mity i realia* [w]: J. Bragiel, B. Górnicka (red) *Rodzicielstwo w kontekście współczesnych przemian społecznych*, Wyd. UO Opole 2012; *Socjopsychologiczny predyktor dorastania w rodzinie wielodzietnej* [w]: „*Studia Pedagogiczne...*”, nr 18 /2016; *Przesunięcie socjalizacyjne dzieci i młodzieży* [w]: „*Wychowanie w Rodzinie*” T. X /2014; *Macierzyństwo wielodzietne w opinii kobiet* [w] „*Family Pedagogy*” nr 2/2012; *Funkcjonowanie dziecka z rodziny wielodzietnej w szkole* [w]: „*Pedagogika Społeczna*” nr 1/2011; i innych.

W odniesieniu do dwóch monografii autorskich: „*Rodzina wielodzietna jako środowisko wychowawczo-edukacyjne. Diagnoza i możliwości wsparcia*, Wyd. Impuls 2011 oraz monografia *Socjalizacja dziecka z rodziny wielodzietnej. Studium teoretyczno-empiryczne*, Wyd. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2012.

Nie podejmuję się szczegółowej oceny wymienionych opracowań ponieważ przypuszczam, że monografie te są pokłosiem obronionej w 2010 roku dysertacji doktorskiej. Wskazują na to, choć sama Autorka we wstępach opracowań niestety o tym nie pisze, ich tytuły oraz analiza treści części teoretycznej, rozdziałów metodologicznych i empirycznych. W monografii pt. „*Rodzina wielodzietna jako środowisko...*”, (2011; s. 93, możemy przeczytać, że „**W badaniach właściwych wzięli udział uczniowie szkół gimnazjalnych pochodzących z rodzin wielodzietnych**, zamieszkujący województwo świętokrzyskie. (s.87). A materiał empiryczny obejmuje jedynie analizę wewnątrzrodzinnego wymiaru wychowania i edukacji dziecka. Z kolei monografia pt. „*Socjalizacja dziecka ...*”, wydanej w 2012 roku dotyczy funkcjonowania dziecka w środowisku szkolnym. Autorka wskazuje na specyficzne uwarunkowania szkolnej rzeczywistości w kontekście jej kultury i klimatu. (...) Celem badania, było (...) **poznania warunków życia oraz wychowania dziecka z rodziny wielodzietnej** (s.85) a (...) w problemach szczegółowych: (...) **funkcjonowanie dziecka w roli ucznia, (...) w roli kolegi, w roli członka społeczności szkolnej**”. Przypomnieć należy, że dysertacja doktorska jest oceniana przez promotora, współodpowiedzialnego za przygotowanie pracy, dwóch recenzentów dysertacji doktorskiej, wreszcie przez publiczność uczestniczącą w jej obronie. Nie ma zatem żadnych podstaw, by ponownie ją oceniać. Moim zdaniem, Autorka powinna wyraźnie napisać czy jest to publikacja obronionej dysertacji, czy też jej inna wersja zmieniona czy też zdecydowanie poszerzona o wybrane zagadnienia. Niezależnie od tej uwagi (notabene często dotyczącej młodych adeptów nauki) Z zadowoleniem należy przyjąć, wydanie tych monografii, które są istotne dla naszej

dyscypliny nauki. Wiele ważnych dysertacji niknie na półkach, w magazynach bibliotek i nikt nawet nie wie o przeprowadzeniu ważnych badań.

Za istotny wkład w rozwój naszej dyscypliny uznaje to, że dzięki jej wszystkim opracowaniom poznajemy specyfikę rodzin wielodzietnych, jej funkcje z którymi wiążą się zadania: poznawcze, emocjonalne, opiekuńczo-usługowe, uspołeczniające, kreatywne, stymulacyjne i organizacyjne, co stanowi istotny wkład w rozwój naszej dyscypliny naukowej - pedagogiki. Te zadania umiejscawia w bogatej sferze zróżnicowanych oddziaływań biologicznych, społecznych i kulturowych. W opracowaniach artykułów naukowych wykazuje się bardzo dobrą znajomością literatury przedmiotu, co istotne zawsze aktualizowanej o najnowsze opracowania, także z zagranicy. Nie budzi zastrzeżeń sposób jej wykorzystania w publikowanych tekstach.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w przyjętym kierunku badawczym Habilitantka zmierza do wypracowania systemowego modelu wsparcia rodzin wielodzietnych. Stąd, wiele swoich publikacji zamyka punktem, w którym przedstawia rekomendacje dla polityki społecznej, instytucji pomocowych i samego środowiska rodzin wielodzietnych. Np. *Metodyczne doświadczenia w pracy z rodziną wielodzietną w Polsce i zagranicą [w] D. Piekut-Brodzka (red) Współczesne problemy socjalne i ich rozwiązywanie, Wyd. Wszechnica Świętokrzyska 2014; Rodzice partnerami szkoły. Plan wspierania publicznej szkoły wiejskiej w świetle badań własnych w: N. Fechner, A. Zdaniuk (red)., Podmioty, środowiska i obszary edukacyjne. Wyzwania i zagrożenia połowy XXI wieku. Wyd. WSB Poznań 2015 s.145-154 ; Trudna szkoła – trudny okres – zrozumieć gimnazjalistę [w] T. Bajkowski K. Sawicki (red)., Młodzież-kultura-tożsamość, Wyd. Trans Humana, Białystok 2012.*

Ta konsekwencja podejścia badawczego wskazuje, że mamy do czynienia z Autorką rozpoznawaną w środowisku badaczy – pedagogów a szczególnie pedagogów społecznych. Rekapitulując, oceniany dorobek publikacyjny, który jest spójny problemowo i teoretycznie dokumentuje konsekwentny i koherentny rozwój naukowy Habilitantki.

Uwagi dodatkowe

Pani Paulina Froma w ramach wymiany naukowej odbyła liczne wyjazdy studyjne do Niemiec, Czech, Hiszpanii, Bułgarii, Cypru. Uczestniczyła w seminariach naukowych we Francji i Włoszech a także one-line przedstawiała swoją prezentację w Uniwersytecie w Chicago.

Habilitantka jest członkiem Komitetów redakcyjnych oraz recenzentem czasopism; „Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne” Wyd. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, „Horyzonty Wychowania” Wyd. Ignatianum, Kraków, “Journal of Happiness Studies”, Wyd. Springer, “Canadian Center of Science and education”n CCSE Journals One-line; “Edukacja” Wyd. IBE Warszawa

Współpracuje z Biurem Rzecznika Praw Dziecka, jest stałym uczestnikiem konferencji naukowych Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej. Posiada odznaczenia; **Srebrny Krzyż Zasługi 2016** za działalność na rzecz nauki; **Wyróżnienie w konkursie Młodych Naukowców 2013** za działalność naukową młodej kadry; **Laur Wolontariatu 2014** z Regionalnego Centrum Wolontariatu, **Wyróżnienie** za działalność społeczną i dydaktyczną **Prezydenta Kielc 2014** ; **Nagrodę III stopnia JM Rektora** Uniwersytetu im Jana Kochanowskiego w Kielcach 2013, 2015r, oraz wiele innych wyróżnień i listów gratulacyjnych z instytucji lokalnych organizacji pozarządowych

4. Wniosek

Reasumując wyżej wyrażone opinie dotyczące rozprawy habilitacyjnej (osiągnięcia naukowego w rozumieniu ustawy) a głównie pozostałej aktywności naukowej stwierdzam, że dorobek ten cechuje oryginalność poznawcza odnosząca się zwłaszcza do obszarów problemowych pedagogiki społecznej i opiekuńczej. Uważam, że recenzowany dorobek stanowi istotny wkład w rozwój pedagogiki i jest świadectwem aktywności naukowej Habilitantki. Spełnia on tym samym wymogi określone w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późn. zm.). W świetle powyższego wnoszę o nadanie Pani Paulinie Elżbiecie Formie stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie pedagogika.

Barbara Kromolicka